

Rutin vid ny offentlig konst

Offentlig konst är ett av våra mest demokratiska och tillgängliga kulturuttryck som ger alla människor möjlighet att möta konst. Den offentliga konsten utgör en del av vårt framtida kulturarv och speglar sin tid. Arbetet med konst i det offentliga rummet i hela Helsingborg ska bidra till att uppfylla stadens visioner där kulturen är utmanande och viktig, har ett starkt egenvärde och gör skillnad i människors vardag.

Denna rutin beskriver processledning av nya konstnärliga gestaltungsprojekt som beställs av Helsingborgs stad, och rutinen är ett levande dokument.

Bakgrund

Stadens arbete med offentlig konst och gestaltad livsmiljö utgår från Helsingborgs kulturprogram 2021–2024 med flera styrdokument (se nedan).

Hela Helsingborg

Helsingborg i världen

Helsingborg skapar och producerar

Helsingborgs stads konstråd arbetar på kulturnämndens uppdrag i linje med kommunfullmäktiges beslut om Kulturprogram för Helsingborg. Konstrådet är ett rådgivande och kvalitetssäkrande sakkunnighetsorgan för stadens arbete med offentlig konst, med särskilt fokus på Fastighetsförvaltningens (FF), Stadsbyggnadsförvaltningens (SBF) och Mark- och Exploateringsavdelningens (MEX) upphandling av offentlig konst. För konstrådet har en arbetsinstruktion tagits fram och beslutats 2021. Denna rutin kompletterar konstrådets arbetsinstruktion men fokuserar på kulturförvaltningens uppdrag att processleda nyproduktion av offentlig konst för ovanstående förvaltningar. Kulturförvaltningen (KF) har för närvarande (2023) två personer, 1,7 tjänst, som arbetar inom detta uppdrag.

Upprättad rutin relaterar till följande dokument:

- ✓ Helsingborgs stads kulturprogram
- ✓ Helsingborgs stads Livskvalitetsprogram
- ✓ Lagen om Offentlig Upphandling
- ✓ Plan- och Bygglagen
- ✓ FN:s Barnkonvention
- ✓ Politik för gestaltad livsmiljö

- ✓ Helsingborgs stads konstråd arbetsinstruktion
- ✓ Kulturförvaltningens dokumenthanteringsplan
- ✓ Plan för lika möjligheter i Helsingborgs stad

Beställning av ny offentlig konst

Vid upprättande av program för kommunala bygg- och anläggningsprojekt ska frågan om konst i det offentliga rummet ingå. Beställning av ny offentlig konst till Helsingborgs stads byggnader och allmänna platser styrs av de finansieringsmodeller som staden följer. Beställare av ny offentlig konst är FF, SBF och MEX, under Stadsledningsförvaltningen (SLF). Kulturförvaltningen leder processen från beställning fram till invigning och förvaltning.

Upphandling av konst till det offentliga rummet sker i samråd med berörda förvaltningar, verksamheter, externa intressenter och brukarrepresentanter. Alla konstprojekt ska godkännas av konstrådet som är den instans som rekommenderar konstprojekt till beställare. Beställare fattar det formella beslutet om beställning av ny offentlig konst.

Besluten om att slutföra upphandlingarna av konstnärlig gestaltning, tas av projekt- och budgetansvarig nämnd/styrelse (fastighetsförvaltningen, kommunstyrelsen eller stadsbyggnadsnämnden). Detta sker på delegation inom FF till projektchefen, inom SBF till förvaltningschefen och i särskilda fall inom MEX till mark- och exploateringschefen.

Helsingborg stads målsättning är att beställa högkvalitativ konst av yrkesverksamma konstnärer. De konstnärliga gestaltningarna ska

- utgöras av tongivande samtidskonst med ett högt konstnärligt egenvärde
- på ett intresseväckande sätt tillföra ett estetiskt och inspirerande värde till platsen, skapa möjlighet för intressanta möten mellan de som vistas i byggnaden/på platsen, samt bidra till byggnadens/platsens och verksamhetens identitet
- där det är tillämpligt vara platsspecifika och samspela med omgivning och arkitektur
- där det är tillämpligt vara permanenta och anpassade till respektive utomhus- och inomhusmiljö med beständiga och hållbara material och tekniker
- förhålla sig till att Helsingborgs stad ser människors olikheter som en tillgång och arbetar för att mångfald ska bli en självklar del av det dagliga arbetet i staden. I Helsingborgs stad innebär mångfald att alla människors lika värde respekteras. Detta oavsett ålder, kön, könsöverskridande identitet, sexuell läggning, etnicitet, trosuppfattning eller funktionsnedsättning.

Berörda förvaltningar

Fastighetsförvaltningen

När FF bygger nytt eller bygger till kommunala förvaltningsbyggnader eller närliggande allmän platsmark avsätts 1% av antagen anbudssumma större än 10 miljoner kronor till ny konstnärlig gestaltning för det aktuella projektet.

Stadsbyggnadsförvaltningen

Vid kommunala investeringsprojekt i infrastruktur, parker, allmänna platser eller liknande, ska offentlig konst vara med som en del vid projektstart och medel i möjligaste mån avsättas.

Mark- och exploateringsenheten/ privata aktörer

Vid ny- eller tillbyggnad av privata fastigheter och närliggande allmän platsmark, ska målsättningen vara att tillföra konst i det offentliga rummet i samma utsträckning som för motsvarande kommunala projekt. Frågan om konst i det offentliga rummet ska därför prövas i samband med avtalsskrivning med privata exploatörer. När exploateringsavtal tecknas ska det framgå hur finansiering av offentlig konst ska ske.

Internfakturerering för KFs projektledning:

När ett projekt avslutas internfakturerar KF beställande förvaltning. Konstprocessledare mejlar uppgifter om referensnummer och summa till ekonomiavdelningen.kf@helsingborg.se

Dialoger

När ett nytt projekt startas initierar processledaren för konst dialoger med såväl beställaren som verksamheten. Ambitionen är att involvera dem som kommer möta konsten i sin vardag. En dialog kan innebära samtal och besök i verksamheten, t.ex. på boendet eller skolan. Dialogerna anpassas alltid efter målgruppen. Viktigt att återkoppling sker efter dialog med referensgrupp.

Barn och unga

FNs barnkonvention blev svensk lag 2020. I artikel 12 står det att barn har rätt att höras i alla frågor som rör barnet. Utifrån projektets förutsättningar och olika faser beskrivs nedan olika exempel på hur barn och ungas röst kan ges utrymme.

Planeringsfasen:

- När information om projektet och platsen inhämtas - barnperspektivet vs barns perspektiv lyfts

- När en projektspecifik arbetsgrupp sätts samman - barn och unga i närområdet bildar en referensgrupp
- När uppdragsbeskrivning/konstprogram för projektet skrivs - barn och unga konsulteras
- När ett urval av för projektet lämpliga konstnärer presenteras alt Open Call (större projekt) - barn och unga konsulteras
- När konstnärer genomför skissuppdraget - barn och unga involveras av konstnären i tillblivelseprocessen
- Vid skissinlämning och urval - referensgruppen av barn och unga går igenom skisserna och blir en rådgivande röst. Återkoppling görs till referensgruppen

Genomförandefasen:

- Under dialogerna som förs mellan beställaren, arkitekt, byggare och konstnären - barn och unga involveras av konstnären i tillblivelseprocessen
- När konstverket invigs - barn och unga är med vid invigningen eller planerar invigningen

Förmedling:

- Konstverket presenteras på hemsida, Guide Helsingborg, pressmeddelande och i sociala medier - barn och unga är med och berättar om konstverket. Guide Helsingborg, via skylttext etc.

Processbeskrivning

Alla dokument som hänvisas till nedan finns i en gemensam mapp under Staben/Offentlig konst kallad "mallmapp".

1. Konstprojektledarna har regelbundna avstämningar med projektchef FF (2 ggr/år.) Med SBF/MEX sker avstämning i form av dialog under konstrådets möten.
2. Efter avstämning kontaktar konstprojektledaren respektive förvaltnings projektledare och bokar ett möte. Inför mötet skickar konstprojektledaren ut anmälningsblanketten i syfte att få in underlag om projektet, samt en fullmakt som ger kulturförvaltningen möjlighet att handha upphandlingen. Ansvarig chef hos beställaren skriver på fullmakten och varje projekt/direktupphandling ska ha en fullmakt.

Ansvariga för att fylla i anmälningsblanketten:

projektledare FF

exploateringsingenjör MEX

projektledare SBF

Loggbok över projektets budget, tidsplan, inbjudna konstnärer, fattade beslut mm upprättas och förs löpande av konstprojektledaren och stäms av med beställaren.

3. Konstprojektledare kallar till uppstartsmöte med arbetsgruppen och för dialog med verksamheten. Delaktighet med barn och unga eller andra målgrupper planeras in och referensgrupp bildas. Frågan om behov av konsultande konstruktör lyfts med beställaren.

Helsingborgs stads konstråd utgör arbetsgrupp för alla större konstnärliga gestaltningsprojekt beställda av staden, med en budget över 500 000. Konstrådet är också arbetsgrupp för konstnärliga gestaltningar utomhus. Rådgivande i dessa projekt är också beställarens projektledare, verksamhetsrepresentant/-er, ev. arkitekt/landskapsarkitekt, målgrupp och förvaltare/drift.

I mindre projekt med en budget under 500 000 består arbetsgruppen av konstprojektledare och ev. konservator, beställarens projektledare, verksamhetsrepresentant/-er, ev. arkitekt/landskapsarkitekt, målgrupp och förvaltare/drift. Arbetsgruppens rekommendation skickas till konstrådet som gör den slutgiltiga rekommendationen till beställaren.

4. Konstprojektledare skriver uppdragsbeskrivning/konstprogram och stämmer av med beställare. I uppdragsbeskrivningen framgår projektets förutsättningar och ansvarsfördelning, bakgrund, platsens historia, målgrupp, tematik, tidsplan, budget m.m.

Sök information t ex på:

- Översiktsplaner
- Bevarandeprogram
- Natur-och kulturprogram
- Stadslexikon
- <https://helsingborg.se/bo-bygga-och-miljo/bostader/bostadsomraden-och-samhallen/>
- Boken Helsingborgs historia

- Databasen Carlotta
- Guide Helsingborg – historiska personer

5. Upphandling

Riktmärke fristående gestaltningar utomhus: för fristående konstnärlig gestaltning utomhus krävs i regel en produktionsbudget för konstnären på minst 350 000 kronor och 12 månader för produktion.

Under 175 000: ett riktat inköp av fastighetsrelaterad konst görs. Konstprojektledare föreslår 5-10 konstnärer med verk tillgängliga för inköp. Infästningskrav för konstverk ska alltid ses över tillsammans med konservator innan ärendet går vidare till beslut.

Över 175 000: konstprojektledare föreslår cirka 10 konstnärer för arbetsgruppen. 1-3 konstnärer får ett arvoderat skissuppdrag. Konstrådet står för den slutgiltiga rekommendationen av vem som får gestaltungsuppdraget till beställaren.

Vid större projekt görs en öppen utlysning, Open Call. Annonsering kan ske via Konstpool, konstdidskrifter, LinkedIn eller liknande. Då utlysningen löpt ut går 2 konstprojektledare igenom samtliga inkomna intresseanmälningar utifrån uppställda urvalskriterier samt genom diskussion. Cirka 10 konstnärer väljs ut utifrån satta kriterier. Tre konstnärer får ett arvoderat skissuppdrag. Konstrådet står för den slutgiltiga rekommendationen av vem som får gestaltungsuppdraget till beställaren.

6. Konstprojektledare upprättar skisskontrakt med utvalda konstnärer och skickar till beställaren. Beställaren skriver ut och postar två ex till konstnärerna. Påskrivet kontrakt scannas och skickas till konstprojektledare av beställaren för arkivering.

7. Under skissperioden

Konstprojektledare bokar in uppstartsmöte med konstnär och beställare. Samt ev platsbesök. Observera att dessa måste ske enskilt med varje konstnär och att varje konstnär har rätt att ta del av information som uppkommit på övriga möten.

Under skissprocessen (ca 3 månader) tar konstprojektledare emot frågor skriftligen fram till några dagar innan skissinlämning. Frågor och svar delges alla som skissar, så att samtliga inkomna och besvarade frågor kommer varje konstnär till del samtidigt och likadant.

Eftersom upphandling är sekretessbelagd ska alla mail under upphandling sorteras in i mappar med projektets namn/konstnärens namn. Mail i inkorg klassas som offentlig handling och kan begäras ut.

Mellanavstämning kan bokas in. Konstprojektledaren fungerar som bollplank.

Skissinlämning. Skriftligt material, skisser och modeller (1 kolli) skickas till Helsingborgs museum. Kollit får inte vara större än 58 x 42 x 34 cm. När skisserna tagits emot skrivs ett öppningsprotokoll (2 personer öppnar) där det stäms av att allt som efterfrågats är med. Konstprojektledare meddelar konstnärerna att faktura för skissarvode kan skickas till beställare.

Inlämnade skisser kan komma att ingå i Helsingborgs museums samling.

Konstprojektledare håller i skisspresentation för referensgrupp och arbetsgrupp: kallar arbetsgruppen (plus ev inbjuden kompetens) till möte, bokar lokal, kopierar skissförslag, antecknar utlåtande (mall finns för utvärdering). Skisserna bedöms utifrån följande kriterier:

- Konstnärlig kvalitet
- Samverkan med miljö och arkitektur
- Brukarperspektiv och beaktande av verksamhet (hållbarhet över tid tankegodsmässigt)
- Materialval, hållbarhets- och underhållsaspekter
- Genomförbarhet inom befintlig budget

Ledord och/eller teman kopplade till det specifika projektet vägs in i bedömningskriterierna. Konstprojektledare följer upp eventuella oklarheter med skissförslagen.

Arbetsgruppen föreslår konstnär till konstrådet. Konstrådet beslutar om vilket skissförslag som ska rekommenderas till beställaren. Konstprojektledare skriver konstrådets/arbetsgruppens rekommendation till beställaren. Skickar signerad rekommendation inkl kopior på skissförslag till beställare.

Beställaren (projektchef/stadsbyggnadsdirektör/exploateringschef) skriver ett formellt beslut och skickar till konstprojektledare.

Konstprojektledare delger konstnärerna resultatet (bifogar rekommendation och beslut i ett mail).

Konstprojektledare bokar in uppstartsmöte med konstnär och beställare. Förbereder dagordning och antecknar. Viktiga punkter att ta upp: samordning med bygget

gällande t.ex. förstärkning av väggar, ev belysning, koordinering med inredning, skyltar etc.

Konstprojektledare fyller i ett utkast till avtal och mailar till beställaren som skriver ut och postar två ex till konstnären. Beställaren ska scanna och skicka underskrivet kontrakt till konstprojektledaren för arkivering på Kulturförvaltningen.

Konstprojektledare återkopplar till referensgruppen/dialoggrupperna.

Diarieföring görs löpande via mejl till kulturnämnden. Vinnande förslag diarieförs, övriga ej.

8. Produktionsfasen. Konstprojektledare fungerar som bollplank till konstnären under processen fram till montering och invigning, främst gällande konstnärliga val. Praktiska/tekniska frågor sköter beställaren i samråd med ev. möte med konstruktör.

Konstnärens budget ska täcka allt från idé till färdigt verk.

Konstprojektledaren bokar in avstämningsmöten med projektet som helhet. Konstprojektledaren håller i mellanavstämning med konstnären inför att faktura 2 skickas från konstnären till beställaren.

Ersättningen till konstnären betalas som standard ut enligt följande:

- När avtal är underskrivet och arbetet påbörjas, x kronor
- När arbetet är till hälften utfört, X kronor
- När konstverket är slutbesiktigt och godkänt, X kronor

Faktura betalas inom 30 dagar från ankomstregistrering. Helsingborgs stad använder från och med den 1 april 2019 systemet för e-faktura enligt lag. Viktigt att ha med: referensnummer XXXXXX, projektnummer XXXXX. För mer info, se bilaga 1 och <https://www.pagero.se/project-pages/helsingborgs-stad/>

9. Konstnären bjuds in att vid valfritt tillfälle ta över instagramkontot offentligkonsthelsingborg under "Följ en konstnär", #följenkonstnär.

Konstprojektledare skriver skylttext. Konservator på Helsingborgs museum sätter upp skylten tillsammans med konstprojektledare.

Konstverket presenteras på instagramkontot @offligkonsthelsingborg. Om verket är tillgängligt för allmänheten, mejla Redaktionen - SLF redaktionen@helsingborg.se

för att få det uppmärksammat på stadens instagram. Allt tagga stadens instagram i inläggen.

Meddela kontaktcenter om nya verk. kontaktcenter@helsingborg.se

10. Installation av verket. Konstprojektledare bokar in konservator för slutbesiktning tillsammans med beställare. Konstprojektledaren ber konstnären fylla i skötselanvisningar som skickas till konservator och beställare.

Konstnär, beställare, konstprojektledare och konservator medverkar vid slutbesiktningen.

11. Konstprojektledare stämmer av med verksamheten och beställare kring invigning av konstverk. Beställande förvaltning ansvarar för att arrangera invigningen och allt det praktiska kring arrangemanget. SBF har en invigningsansvarig. Pressmeddelande skrivs av konstprojektledaren och ev med hjälp av KOM. Större projekt tas upp i konstrådet för avstämning kring kommunikation och kommunikationsplan. Då den offentliga konsten är ett ansvarsområde som sträcker sig över förvaltningsgränserna, ska den kommuniceras med staden som avsändare. Kulturförvaltningens kommunikationsavdelning ansvarar för att samordna kommunikationsarbetet för den offentliga konsten med övriga kommunikationsansvariga på respektive förvaltning som hanterar offentlig konst.

12. Utvärdering och förvaltning. Konstprojektledare bokar avstämningsmöte med beställare, så att bägge parter erfarenheter av projektet sammanställs och kan leda till bättre rutiner i kommande projekt.

Konstprojektledare beställer fotodokumentation av Helsingborgs museums fotograf, och skickar bilder till konstnär. Kostnaderna för fotografering faktureras ansvarig förvaltning.

Konservator registrerar verket i databasen.

Konstverket får en artikel i Helsingborgs stadslexikon. Konservator är länk till redaktionsgruppen.

Konstprojektledare avslutar projekt med att sammanställa och sortera bland dokument och mail som ska diarieföras och/eller arkiveras. Diarieföring görs löpande via mejl till kulturnämndens mejl. Inkomna skisser kan införlivas i Helsingborgs museums samling.

Den förvaltning som har konsten inom sitt förvaltningsområde ansvarar för och finansierar underhållet av den offentliga konsten. Konservator på Helsingborgs museum utför vård och underhåll av den offentliga konsten enligt gällande avtal dnr 548/2003 och 472/2012. Arbetet finansieras via internfakturerings till berörd förvaltning.

Policy för nedtagning och flytt

Om en byggnad ska rivas tas beslut, efter besiktning av verket, om verket kan omplaceras. Ärendet går på remiss till konstrådet.

Beställaren har rätt att tillfälligt magasinera ett konstverk. Konstnären ska alltid konsulteras om ett verk permanent flyttas eller tas ner. Konstnären har upphovsrätt till konstverket. Konstverk ska fotograferas av innan de plockas ner, för att kunna omplaceras korrekt på ny plats.

Ett nedtaget verk kan komma att ingå i Helsingborgs museums samling.